

ЗАСТОСУВАННЯ КЕРОВАНИХ КОМПЕНСАЦІЙНИХ РЕАКТОРІВ В**НЕПОВНОФАЗНИХ РЕЖИМАХ МАГІСТРАЛЬНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖАХ**

Більшість коротких замикань на повітряних лініях 330-750 кВ - однофазні, тому на таких лініях використовують однофазне ОАПВ (ОАПВ), вдаючись до трифазного (ТАПВ) в разі неуспішності ОАПВ або при багатофазних пошкодженнях. У циклі ОАПВ після двостороннього відключення від мережі аварійної фази повітряної лінії, в місці короткого замикання продовжує горіти електрична дуга, отримуючи підживлення від невідключених фаз лінії, і повторне включення повинно бути здійснено після самопогасання дуги, так як в протилежному випадку ОАПВ буде неуспішним і призведе до повного трифазного відключення повітряної лінії надвисокої напруги. Найбільша ймовірність успішного ОАПВ буде по-перше [1, 2], при малих струмах підживлення дуги, і, по-друге, при відсутності повторних пробоїв в місці короткого замикання після гасіння дуги.

Значення струму підживлення дуги носить статистичний характер, обумовлений такими випадковими чинниками, як фаза лінії, на якій відбулося коротке замикання; кут між напругою на кінцях лінії, що залежить від значення переданої потужності; розташування місця пошкодження на лінії; число і розташування на лінії (по кінцях) шунтувальних реакторів; рівень робочої напруги; довжина дугового проміжку і погодні умови. Сумарний струм підживлення в місці пошкодження визначається електростатичною (ємнісною) і електромагнітною складовими. Перша обумовлена наявністю на здорових фазах повітряних ліній робочої напруги мережі та ємнісними зв'язками між фазами.

На даний момент в лініях електропередачі надвисокої напруги ОАПВ здійснюється таким чином, що величину і фазу компенсуючого індуктивного струму підлаштовують в залежності від пошкодженої фази шляхом комутації фаз шунтувальних реакторів в циклі безструмової паузи ОАПВ для зниження струмів підживлення дуги і перенапруг до значень, які забезпечують її надійне самопогасання. Зміна значення і фази компенсуючого індуктивного струму при використанні цього способу може бути лише дискретним (в залежності від числа комутуваних реакторів), тому компенсація виявляється не завжди оптимальною, а спосіб ОАПВ малоефективним. При застосуванні цього способу слід дотримуватися додаткових комутацій вимикачами шунтувальних реакторів, що призводить до ускладнення ОАПВ.

Висновки. Ця робота має на меті представити результати досліджень режимів ліній електропередавання нового типу - керованих високовольтних ліній, які можуть значно збільшити пропускну здатність та створити принципово нові можливості для управління режимами енергосистем змінного струму. Тема FACTS є особливо актуальною в даний час у зв'язку з інтенсивним розвитком досліджень та розробки так званих гнучких передач змінного струму [1]. Одним із пристроїв FACTS є керовані компенсуючі реактори (ККР), які забезпечують точні умови гасіння дуги змінного струму. На відміну від традиційного компенсуючого реактора (КР) який є пасивним елементом мережі і призначений лише для компенсації електростатичної складової струму дуги, ККР є активним елементом. Однак слід зазначити, що ККР мають набагато складнішу конструкцію, ніж КР, і тому вимагають більших витрат на їх встановлення та експлуатацію.

Література

1. Kuchansky V.V., The prevention measure of resonance overvoltages in extra high voltage transmission lines // 2017 IEEE First Ukraine Conference on Electrical and Computer Engineering (UKRCON) – p.436-441. DOI: 10.1109/UKRCON.2017.8100529
2. S. Gu, J. Dang, M. Tian, B. Zhang. Compensation degree of controllable shunt reactor in EHV/UHV transmission line with series capacitor compensation considered. Proceedings of International Conference on Mechatronics, Control and Electronic Engineering (MCE 2014), Shenyang, China August 29-31, 2014, pp. 65–68.